

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 31 sierpnia 2020 r.

Pozycja 249

POSTANOWIENIE

z dnia 2 czerwca 2020 r.

Sygn. akt Ts 30/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres – przewodniczący
Wojciech Sych – sprawozdawca
Andrzej Zielonacki,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 19 listopada 2019 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnąć zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 lutego 2019 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez radcę prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, zakwestionował zgodność art. 98 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) oraz § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800) z art. 64 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 oraz z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Postanowieniem z 19 listopada 2019 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze dalszego biegu. Postanowienie doręczono pełnomocnikowi skarżącego 25 listopada 2019 r. Pismem z 27 listopada 2019 r. (data nadania), skarżący wniósł na to postanowienie zażalenie, domagając się nadania skardze dalszego biegu w zakresie niezgodności § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800; dalej: rozporządzenie) z art. 64 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 oraz z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Treść kwestionowanego § 2 pkt 1 rozporządzenia jest następująca: „Stawki minimalne wynoszą przy wartości przedmiotu sprawy: do 500 zł – 90 zł”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK), skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał w składzie trzech sędziów rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. W zaskarżonym postanowieniu Trybunał stwierdził, że wniesiona skarga nie spełnia wymagań określonych w art. 53 ust. 1 pkt 1-3 u.o.t.p. TK i na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK odmówił nadania skardze dalszego biegu. Trybunał uznał, że skarga konstytucyjna nie spełniała przede wszystkim wymogu dokładnego wskazania naruszonych wolności lub praw konstytucyjnych oraz uzasadnienia zarzutu niezgodności kwestionowanych przepisów z tymi wolnościami lub prawami.

3. We wniesionym zażaleniu skarżący wyjaśnił, że wobec niskiej wartości przedmiotu sporu (475 zł), kilkunastu pełnomocników odmówiło mu prowadzenia sprawy. Ponadto sąd, wydając ostateczne orzeczenie, orzekł na rzecz skarżącego zwrot kosztów dojazdu na rozprawę w wysokości 90 zł, zamiast 240 zł, o przyznanie których wnosił. Zdaniem skarżącego okoliczności te stanowiły ograniczenie jego konstytucyjnego prawa do sądu.

4. Mając na względzie podstawy odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu oraz argumenty podniesione przez skarżącego we wniesionym zażaleniu Trybunał stwierdził, że wniesione zażalenie nie podważyło podstaw odmowy nadania skardze dalszego biegu.

4.1. Jak przypomniał Trybunał Konstytucyjny w wyroku pełnego składu z 24 października 2007 r. (sygn. SK 7/06; OTK ZU nr 9/A/2007, poz. 108; przytaczanego w kolejnych wyrokach TK), w orzecznictwie konstytucyjnym utrwaliło się rozumienie prawa do sądu jako czteroelementowej konstrukcji. Pierwszym elementem jest prawo dostępu do sądu, pojmowane jako prawo uruchomienia postępowania przed sądem – organem o określonej charakterystyce (właściwym, niezależnym, bezstronnym i niezawisłym). Drugi stanowi prawo do odpowiedniego ukształtowania postępowania sądowego, zgodnie z wymaganiami sprawiedliwości i jawności. Trzeci to prawo do wyroku sądowego, rozumiane jako prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia danej sprawy przez sąd. Czwartym elementem prawa do sądu jest prawo do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów rozpoznających sprawy. W swoim orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny prezentował również pogląd, że wśród elementów ograniczających realizację prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) „mogą się znajdować bariery o charakterze ekonomicznym, w szczególności mające postać wygórowanych kosztów, niezbędnych dla wszczęcia i prowadzenia postępowania sądowego, [albowiem] ograniczenie dostępności do sądu poprzez istnienie barier ekonomicznych może przejawiać się w nadmiernie wysokim ryzyku ekonomicznym, wywołanym zarówno zasadami, wedle jakich kształtuje się ostatecznie obowiązek ponoszenia kosztów postępo-

wania, jak i może być spowodowane samym wygórowanym poziomem kosztów” (zob. wyrok z 30 marca 2004 r., sygn. SK 14/03, OTK ZU nr 3/A/2004, poz. 23). Trybunał zastrzegł jednak, że elementem sprawiedliwego postępowania sądowego (wywodzonego z prawa do sądu) jest również zasada odpowiedzialności za wynik procesu, a tym samym obowiązek zwrotu kosztów postępowania na rzecz strony wygrywającej proces, z tym wszakże zastrzeżeniem, że brak zaliczenia wszystkich poniesionych kosztów procesu nie narusza w sposób nieproporcjonalny prawa do sądu, gdyż art. 45 ust. 1 Konstytucji nie gwarantuje zwrotu wszelkich kosztów, które strona poniosła w celu dochodzenia roszczeń lub obrony swoich praw (zob. wyroki z: 27 lipca 2012 r., sygn. P 8/12; 7 marca 2013 r., sygn. SK 30/09; 18 października 2011 r., sygn. SK 39/09; 6 kwietnia 2016 r., sygn. SK 67/13; 21 czerwca 2017 r., sygn. SK 35/15).

4.2. Badana skarga, jak też wniesione zażalenie nie wskazały jednak, jaki element prawa określonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji został naruszony w sprawie objętej wniesioną skargą. Skarżący nie zarzucił naruszenia swojego prawa dostępu do sądu, prawa do odpowiedniego ukształtowania postępowania sądowego, prawa do wyroku sądowego, ani prawa do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów rozpoznających jego sprawę. Nie wskazał również, by w jego sprawie ograniczenie zwrotu kosztów dojazdu do kwoty 90 zł – zamiast 240 zł, o przyznanie których wnosił – stanowiło barierę o charakterze ekonomicznym, w szczególności mającą postać „wygórowanych kosztów, niezbędnych dla wszczęcia i prowadzenia postępowania sądowego”. Nie wyjaśnił także, z jakich względów różnica pomiędzy tymi kwotami stanowiła nadmiernie wysokie ryzyko ekonomiczne, ograniczające jego prawo do sądu.

Nie zmienia tego ustalenia podniesiony w zażaleniu argument, że wobec niskiej wartości przedmiotu sporu, kilkunastu pełnomocników miało odmówić skarżącemu prowadzenia jego sprawy. Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2019 r. poz. 1513, ze zm.; dalej: prawo o adwokaturze) oraz art. 22⁵ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75; dalej: ustawa o radcach prawnych), opłaty za czynności – odpowiednio adwokata lub radcy prawnego – ustala bowiem umowa z klientem, z zastrzeżeniem art. 16 ust. 2 prawa o adwokaturze oraz art. 22⁵ ust. 2 ustawy o radcach prawnych, które przewidują, że wysokość opłaty nie może przekraczać sześciokrotności stawki minimalnej, o której mowa w tych przepisach.

4.3. Badana skarga konstytucyjna nie zawiera żadnych argumentów przemawiających za odstępieniem od poglądów prawnych wyrażanych we wskazanym wyżej jednolitym i ugruntowanym orzecznictwie Trybunału, które stanowi dla kolejnych składów orzekających – zwłaszcza na etapie wstępnego rozpoznania skargi – wiążącą dyrektywę interpretacyjną. Skarżący nie wyjaśnił bowiem, z jakich względów ograniczenie zwrotu kosztów dojazdu strony na rozprawę stanowić mogło nieproporcjonalne naruszenie jego prawa do sądu w związku z naruszeniem prawa własności. Skarga ogranicza się bowiem do wskazania wzorca kontroli i przedmiotu zaskarżenia, pomijając zasadniczą część skargi, jaką powinno być uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanej regulacji z konstytucyjnymi wolnościami lub prawami skarżącego. Wniesione zażalenie nie podważyło tego ustalenia.

W skardze konstytucyjnej skarżący zarzucił kwestionowanej regulacji naruszenie swoich konstytucyjnych wolności lub praw poprzez ograniczenie zwrotu kosztów jego dojazdu do sądu. Natomiast w zażaleniu wyjaśnił, że wobec niewielkiej wartości przedmiotu

sporu, kilkunastu pełnomocników odmówiło mu prowadzenia sprawy, ponieważ kwestionowany § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800, ze zm.) określa zbyt niską wysokość opłaty minimalnej. Argument ten nie pozostaje jednak w związku ze wskazanym w skardze przedmiotem zaskarżenia i nie podważa podstaw odmowy nadania skardze dalszego biegu.

5. W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.